'ఏయ్, ఏయ్, ఆట పోయినా ఆడతావేమే?' కళ్ళు పెద్దవి చేసి మూతి బిగించి అడిగింది శైల.

'ఎక్కడ పోయిందే! కాయయినా కదల్లేదుగానీ. . .' దీర్ఘం తీస్తూ, ఆట ఆపకుండా పట్టిన చింతపిక్కలని రెండో చేతిలో ఎంచి వేసుకుంటూ అరిచింది వసంత.

'ఎందుకే అన్యాయం? ఇది మూడో సారే. నువ్వు ఆట పోయినా ఇవ్వకుండా ఆడటం. . . ఛీ పో వెధవ అన్యాయపు ఆట. నే నాడను పో. . .' పరికిణీ దులిపి లేచి నించుంది శైల.

'నా ఆట పోలేదనీ, కాయలన్నీ నా కొస్తున్నాయని కుళ్ళు.' మూతి తిప్పుకుంటూ అంది వసంత.

'అవునవును! నా వేమో ఆరు గుజ్జాలు. నీ వేమో రెండే నయ్యే. మరి నీకు ఎక్కువున్నాయని కదూ నాకు కుళ్ళు!' జడ ముందు వేసుకుని కళ్ళు తిప్పుకుంటూ బుగ్గలు పూరించి నవ్వింది శైలజ.

వసంత ఒళ్ళు కారం రాచుకున్నట్టు చిమచిమ లాడింది. చింత పిక్కలన్నీ కలిపి పారేసింది. 'పో, పో! నీతో ఆడిన వాళ్ళు గాడిదలే. ఇంక ఒట్టే ఒట్టు!

'పోవే, పో. నీతో మాత్రం ఎవరాడతారు అన్యాయపు సుద్ద. పో పో!' వంగి చింతపిక్కలన్నీ డబ్బాలో పోస్తోంది శైల.

'అంత పోవాలనుంటే నువ్వే పోవే. ఇది మా ఇల్లు. నువ్వేపో మీ మహారాజ భవనానికి. అయినా నువ్వెందుకు పోతావులే! మా సొమ్ము తింటూ ఇక్కడే పడుంటావు గానీ. . .' కసిగా శైలజ వేపు చూసి పరుగెత్తుకు పోయింది వసంత.

వసంత పరుగెత్తిన వైపే చూస్తున్న శైల కళ్ళు నీటితో నిండిపోయినాయి. మొహం రోషంతో, అభిమానంతో ఎరుపెక్కి, పెదవులు బిగుసుకున్నాయి. చేతిలోని చింతపిక్కను డబ్బాని విసిరికొట్టి పరుగెత్తుకొంటూ వెళ్ళి, వసారాలో, కూర్చుని కూరలు తరుగుతున్న పార్వతి మెడ వాటేసుకుని, వీపులో తల దాచుకుని ఒక్కసారిగా బావురుమంది తొమ్మిదేళ్ళ శైలజ.

'ఏమిటే? ఏమయింది? ఒసే శైలూ ఏముందమ్మా?' కత్తిపీట పక్కకి పెట్టి శైలాని ఒళ్ళోకి తీసుకుని బుజ్జగించింది పార్వతి.

'మనింటికి వెళ్ళిపోదామమ్మా. ఇక్కడ పిన్నింట్లో ఉంటే ఉండద్దు.' ఏడుపుతో మాటలు పెగిలిరాక పార్వతి గుండెల్లో తల దాచుకుంది శైల.

కెలీడో స్కోపు

భాగాలు పంచుకొని
బంధాలు తెంచుకొని
ఒకడు

గూటిలో గువ్వలా
గుడిసెలో అవ్వలా
వేరొకడు

అత్తల్ని నమ్ముకొని
ఆత్మల్ని చంపుకొని
కొందరు

ప్రాయాన్ని అమ్ముకొని
గాయాన్ని రేపుకొని
ఎందరో

ఉన్నది కరుగక
తిన్నది అరుగక
కొందరు

జీవితం భారమై
చింతతో శల్యమై
మరెందరో

రెక్కల్ని విప్పుకొని
చుక్కల్ని చీల్చుకొని
కొందరు

చీకట్ల నగరాన
వాకిళ్ళు తట్టుతూ
అందరూ

—కోట రాధాకృష్ణమూర్తి

గుమ్మం పక్కగా కూచుని చిక్కుడు కాయలు వలుస్తున్న ఆదెమ్మగారు ఖంగారు పడింది. ఆవిడ కసలే బ్లడ్ ప్రెషర్‌జబ్బు. ఏ కొస్త దానికయినా ఖంగారు, హడావిడి.

'ఏమయిందే, అమ్మా, ఇంతలో! నా బంగారు తల్లివి కదూ! చెప్పవే? ఇప్పటి వరకు నువ్వు, వసంత ఆడుతున్నారు. కదే? ఒక్క నిమిషంలో ఏమయిందే? ఒసేయ్ వసూ, వసూ, ఇట్రా ఏడు' అంటూ ఖంగారు పడసాగింది ఆదెమ్మ గారు.

ఈ హడావిడి విని అటుగా వచ్చిన రాధమ్మ పార్వతి ఒడిలో ఏడుస్తున్న శైలాని చూసి, 'ఏమయింది వదినా?' అంటూ కత్తిపీట తీసుకుని కూరల ముందు కూర్చుంది.

'ఏం దెబ్బ లాడుకున్నారో, ఏమిటో మరి! మనింటికెళ్ళి పోదాం, ఇక్కడ ఉండద్దంటూ ఏడుస్తోంది' అంటూ శైలని పక్కన కూచో పెట్టుకుని కళ్ళు తుడుస్తూ, బుజ్జగించి సంగతి తెలుసుకుంది పార్వతి.

'అంతా బాగుంటే మీ నాన్న అట్లా ఎందుకుండేవాడే, నా తల్లీ! మీ అదృష్టాలు ఇంత లక్షణంగా ఉన్నాయి కాబట్టే ఆయన బుద్ధులట్లా ఉన్నాయి. ఇంతే చేసి పెట్టామనుకో. రాసి పెట్టిందే అనుభవించాలి. మీ రంతా ముచ్చటగా కలిసుంటే చూసే అదృష్టం మాకు మాత్రం ఉండద్దూటే . . .' ధోరణిగా పురాణం చదువుతున్న ఆదెమ్మగారిని— 'మీరుకూడా ఏమిటి! చిన్నపిల్ల అదసలే ఏడుస్తుంటేనూ' అంటూ అత్తగారి ధోరణి కప్పపడి, 'ఒసే శైలూ మంచి పిల్లలు ఎక్కడయినా ఏడుస్తారా? ఏదీ, శైలం బంగారు కొండమ్మా! వసూ కనపడనీ, ఈ వేళ దాని పని చెబుతాను' అంటూ శైలాని ఓదార్చి అవతలికి పంపింది రాధమ్మ. ఆ చిన్న గుండెల్లో గూడు కట్టుకుంటున్న బాధని చూసి భారంగా నిట్టూర్చింది పార్వతి.

* * *

శైలా పక్కగా మంచం మీద పడుకున్న పార్వతి నిద్ర పట్టక అటూ, ఇటూ కదులుతూంది. గతంలోకి పరుగు పెట్టుతున్న మనసు గడిచిన దినాల జ్ఞాపకాలలో మునిగిపోయింది.

రఘురామయ్యగారికి ముగ్గురు కూతుళ్ళు, ఒక కొడుకు. ఆఖరి అయిన పార్వతి అతి గారాబంగా పెరిగింది తండ్రి దగ్గర. ఆదెమ్మగారికి పిల్లలంటే పంచ ప్రాణాలూను. చదువులో, ఇంటి పనుల్లో కుట్లు అల్లికల్లో అతి చురుకయిన పార్వతి ఏ పని చేసినా, నేర్పరితనం కొట్టవచ్చినట్టు కనిపించేది. థర్డ్ ఫారం చదువుతున్న పార్వతికి అతి ఘనంగా వివాహం జరిపించారు రఘురామయ్యగారు. ఉత్సాహంగా, సరదాగా నలుగురితో కలిసిపోయి, పరిహాసా లాడుతూ తిరిగే శంకరాన్ని చూసి అంతా గర్వించారు. ఛాయ తక్కువయినా కళ గల మొహం అన్నారు. మొహంలో సిరి తాండవిస్తోందన్నారు. పెద్దగా ఆస్తిపాస్తులు లేకపోయినా అమూల్యమయిన చదువు ఉంది. కనక మంచి ఉద్యోగస్థుడవుతాడన్నారు. అందరి వాక్కులు ఫలించి పెళ్ళి జరిగిన కొద్ది కాలంలోనే మంచి ఉద్యోగంలో స్థిరపడి, పార్వతిని తీసుకుని కలకత్తా వెళ్ళిపోయాడు శంకరం. పెళ్ళి జరిగిన కొద్ది రోజుల్లోనే పార్వతి అన్నగారైన మూర్తి, శంకరం ఆప్తమిత్రులయిపోయారు. చెల్లెల్ని, శంకరాన్ని రైలెక్కించిన మూర్తి ఆడపిల్లలాగా బావురుమన్నాడు.

మూడు పువ్వులు ఆరు కాయలుగా కన్నపిల్లల సంసారాలు జరిగి పోతుండగా, వ్యాపారాన్ని మూర్తి చేతుల్లో అప్పగించి, నిశ్చింతగా కళ్ళు మూశారు రఘురామయ్య గారు. జీవం లేని కట్టెలా మిగిలిన ఆదెమ్మగారు, పిల్లల్ని చూసే సంతృప్తి పడసాగారు. విధి వక్రించి మూర్తి వ్యాపారం మునిగిపోయే స్థితిలో ఉండగా తనకున్న మూడు ఎకరాల పొలాన్ని అమ్మి మూర్తి నాదుకున్నాడు శంకరం. వ్యాపారంలో కాలూ చెయ్యీ కూడదీసుకున్న మూర్తి మనసులో ఆపదలో ఆదుకున్న ప్రాణదాతగా శంకరం నిలిచిపోయాడు.

కాలం మెల్లగా నడుస్తూ చల్లగా సాగుతున్న పార్వతి సంసారంలో అల్లకల్లోలం రేపింది. కొద్ది రోజులుగా అతి దీర్ఘాలోచనాపరుడయిన శంకరానికి మతి చలించిందని పార్వతి ఇచ్చిన టెలిగ్రాము చూసి మూర్తి కలకత్తా పరుగెత్తాడు. తననికూడా గుర్తించలేని శంకరం శూన్యపు చూపుల్ని, అతని పిచ్చి చేష్టల్ని చూసి మూర్తి తల్లడిల్లిపోయాడు. కంటికి కడివెడుగా దుఃఖిస్తున్న చెల్లెల్ని చూసి మూర్తి హృదయం ఆవేదనతో అల్లకల్లోలమయింది. చెల్లెలి శంకరాన్ని తీసుకుని స్వంత ఊరు చేరాడు. చెయ్యని వైద్యం, మొక్కని దేవుడు లేదన్నట్లుగా అన్నీ చేసి చూశారు. కరంటు ట్రీటుమెంటు కూడా ఇచ్చి చూసిన తరవాత శంకరంలో కొంచెం మార్పు కనపడసాగింది. అంతటి చలాకీ మనిషి అతి ముభావంగా మారిపోయాడు. రెండో మనిషినీడకూడా సహించలేనట్లు ప్రవర్తించేవాడు. తన చుట్టూ గీసుకున్న పరిధిలో ఏ ఒక్కరు ప్రవేశించజూచినా సహించలేకపోయేవాడు. రోజంతా దేన్ని గూర్చి ఆలోచిస్తూ ఉండేవాడో ఎవరూ ఊహించలేకపోయారు. రోజులూ, నెలలూ, సంవత్సరాలు గడిచి పోతున్నాయి. మూర్తి సంసారం పిల్లా, పాపలతో పెరిగి పెద్దదవుతూంది. అదృష్టం కలిసివచ్చి వ్యాపారం మూడు పువ్వులూ, ఆరు కాయలుగా సాగిపోతూంది. పేరుపడ్డ వ్యాపారస్థుడుగా కాలు నిలదొక్కుకున్నాడు మూర్తి.

ముద్దూ ముచ్చటా లేని కూతురు సంసారాన్ని చూసి ఆదెమ్మగారు కుమిలిపోతూ ఉండేది. పార్వతి కడుపున పెళ్ళయిన పదేళ్ళ లోనూ ఒక్క కాయ అయినా

శైలజ

—షీలా శివరామ్

కాయలేదని వాపోయేది. 'అదొక్కటే తక్కువ' అనుకుంటూ పార్వతి నిరాశగా విసుక్కునేది.

మనిషికి తగిన వ్యాపకం లేక, వృథా ఆలోచనలతో మనసు మరింత పాడవగలదని, మూర్తి తన పలుకుబడిని ఉపయోగించి శంకరాన్నొక ఉద్యోగంలో ప్రవేశింపజేశాడు. నాలుగు నెలలు సరిగానే చేసిన శంకరం ఆ ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చాడు. తనకా ఊరిలోనే ఉండటం ఇష్టం లేదని, వేరే ఊరు పోదామంటూ గొడవ మొదలు పెట్టాడు. వెనక ఆధారం లేక, స్థిరమయిన ఉద్యోగం లేక వేరే ఊరిలో విడి కాపరం ఎలా నిభాయించగలవని హితవు చెప్పిన వాళ్లందరినీ శత్రువులుగా పరిగణించ సాగాడు. జబ్బుపట్టు దగ్గరినుంచీ శంకరంలో పెరుగుతున్న 'ఇన్‌ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్స్'ని గమనిస్తున్న మూర్తి, శంకరం కొన్ని రోజులు అందరికీ దూరం ఉండటమే మంచిదని తలిచి అతి ప్రయాసమీద దూరపు ఊళ్ళో చిన్న ఉద్యోగం చూసి, చెల్లెల్ని శంకరాన్ని అక్కడ దిగవిడిచి వచ్చాడు. నిలకడలేని శంకరం దాన్నికూడా మూడు నాళ్ల ముచ్చటగా చేసి వదిలేశాడు. డబ్బు కిచ్చింది పడుతూ సంసారాన్ని ఈడవటం అతి ప్రయాసగా ఉండేది పార్వతికి. అభిమానవతి యయిన పార్వతికి అన్నగారి డబ్బు పంపమని వ్రాయటం నరక సదృశ్యంగా ఉండేది. చేతనయి నంతలో మూర్తి సహాయం చేస్తూ ఉండేవాడు.

ఏళ్లు గడుస్తున్నా శంకరంలో మార్పు లేకపోయింది. ఏడెనిమిది సంవత్సరాల్లో చిన్న చిన్నవి పది, పన్నెండు ఉద్యోగాలు చేసి వదిలేశాడు. మీరి పోతున్న వయసు, నలుగురితో కలవలేని స్వభావం వల్ల రాను రాను చిన్న ఉద్యోగం దొరకటంకూడా కష్టమయిపోయింది. శంకరం ప్రవర్తనతో విసిగిపోయిన ప్రతి వారికీ అతనంటే ఏహ్యభావం, నిరసన కలగసాగింది. 'తిక్క శంకరం' అంటూ హేళన చేసేవారు.

పార్వతి తన దురదృష్టానికి తన్ను నిందించుకోవటం తప్పు చెయ్యగలిగింది లేకపోయింది. నలుగురూ భర్తనే సూటిపోటి మాటలతో, హేళనలతో పార్వతి మనసు చిల్లులు పడేది. నిరంతర వేదనతో అకాల వృద్ధాప్యం మీదపడింది. ముప్ఫై అయిదేళ్ల పార్వతి నలభై అయిదేళ్ల దానిలాగ కనబడేది.

జరుగుతున్న దానిని జరగనీక జగన్నాటక సూత్రధారుడయిన చిద్విలాసుడు పార్వతి జీవితంలో ఒక మెరుపు తళుక్కు మనిపించాడు. పెళ్లయిన ఇరవై ఏళ్లకి పార్వతి కడుపు పండింది. సంతోషంతోనూ, దుఃఖంతోనూ పార్వతి మనసు పరవళ్లు తొక్కింది. ఇన్నాళ్లకి, ఇన్నేళ్లకి తను కూడా మాతృమూర్తి కాగలుగుతూందన్న ఆనందం, తనకే పరిఅయిన నిలకడ లేని సంసారంలోకి మరో జీవి ప్రవేశం ఎట్టి కష్టాలకి దారి తీయనున్నదో అన్న వేదన పార్వతిని ఊపివేయ సాగాయి. గడవబోయే తన జీవితానికొక ఆలంబనగా చేయూత నిచ్చి తననీ, సంసార సాగరాన్ని దాటించగల పుత్రుడ్ని ప్రసాదించమని పార్వతి రోజూ భగవంతుడిని ప్రార్థించేది.

మానవుడు కోరుకున్నవన్నీ నెరవేరితే భగవత్ ప్రాబల్యం తగ్గిపోతుందని కాబోలు, పార్వతికి చక్కని ఆడపిల్లని ప్రసాదించాడు లీలానాటక సూత్రధారి. కొడుకు ఆశ తీరిపోగా, కూతురే తన అమూల్య సంపదగా సంబరపడింది పార్వతి. ఆదెమ్మగారి ఆనందానికి అంతు లేదు. అందరిలాగా మూర్తి ఆనందాన్ని పంచుకోలేకపోయాడు. వ్యాపారి మనస్త్వం మూర్తిలో రొద చెయ్యసాగింది. ఇప్పటికే పార్వతి సంసారాన్ని తను మోయవలసి వస్తూంది. దీనికి తోడుగా కొడుకయితే ఫరవాలేదు, చదువు చెప్పిస్తే తన బాధ్యత తీరిపోతుంది. ఆడపిల్ల అనగానే ఎన్ని బాధ్యతలు! నిలకడ లేని కాని సంపాదనలేని తండ్రి, పసిగుడ్డే తన ప్రాణంగా, ఎడారిలో కనబడి ఒయాసిస్సులాగా ఆనంద పడిపోయే పార్వతి. ఈ బాధ్యతాభారాలకి తను దూరంగా ఉండాలన్నా తల్లి, చెల్లెలు, తన అంతరాత్మ తనను ఉండనిస్తాయా? మూర్తి కార్యవాది. పైకి తేలని మనిషి. జరగబోయే దానికి తల బద్దలు కొట్టుకు పోవటం అవసరం. కనక సమయాను కూలంగా ప్రవర్తించటమే మేలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

శంకరం మనసులో ఘనీభవించిన ప్రేమవాహిని పుత్రికా జననంతో కరిగి, వాగులై ఏరులై జలపాత వేగంతో ప్రవహించసాగింది. శంకరానికి చిన్నారి శైలజతోడితే లోకం. అది నవ్వితే శంకరం మనసులో వేయి నందన వనాలు వెల్లివిరుస్తాయి. అది ఏడిస్తే ప్రపంచం మునిగిపోతున్నట్టు బాధ. అది నిద్రపోకపోతే తనకీ జాగారమే. చిన్న శైలజ పలుకులో గంధర్వగానం, నడకలో అమరలోక నృత్యాలు కనిపించేవి. 'నాన్నా' అని పిలిచిన పిలుపుతో అమరపథం అందుకున్నట్టు సంబరపడేవాడు.

విధి బలీయమయినా దానిని మించిన మరొకటుంది ప్రపంచంలో అదే మానవ నిర్మితమయిన ధనం. దాని విలువ భగవంతునికికూడా లేదు. అది ప్రేమ వారధిని నిర్మించగలదు, విష కొట్టగలదు. తండ్రీ బిడ్డలని కలప గలదు, విడదీయగలదు. పాలు తాగే పసిబిడ్డని తల్లి వృక్షం నుండి విసిరేయ గలదు. పరాయి బిడ్డని తల్లి ఒడిలో ఉంచగలదు.

శంకరం తనలో పొంగి పొర్లే పితృప్రేమని క్రియ ద్వారా నిరూపించుకోలేని తన అశక్తతను సిగ్గుపడి కుమిలి పోయేవాడు. తన కొచ్చే జీతం నెలలో నగం రోజుల కయినా సరిపడేది గాదు. పార్వతి అన్నగారితో సహాయంతో గుట్టుగా సంసారాన్ని లాక్కొచ్చేది. కూతురుకు తను కొనలేని ఏ వస్తువును చూచినా శంకరం హృదయం రోదించేది. అశక్తుడైన తండ్రిగా తనని తనే అసహ్యించుకొనేవాడు. తన చిన్నారి శైలని రాకుమారి లాగా పెంచాలన్న తపన, పెంచలేని అశక్తత అతన్ని నిలువ నిచ్చేది గాదు.

పిడుగుపాటులాగా మూర్తి దగ్గరినుంచి వచ్చిన జాబు పార్వతి నవనాడులను క్రుంగదీసింది. జాబులో మూర్తి — తనకీ సంసారభారం పెరిగిపోయిందని, ఇంక తను డబ్బు ఎత్తి పంపే ఆశ వదులుకొమ్మని, శంకరం సంపాదన వారికి సరిపోని పరిస్థితిలో చెల్లెలు తనతో ఉండి తమతోపాటే కలో గంజో తాగటానికి తన కభ్యంతరం లేదని వ్రాశాడు. కర్తవ్య మూఢురాలైన పార్వతి ఎటూ చెప్పలేకపోయింది. అతను మాత్రం ఎంత కాలమని తన సంసారభారాన్ని మొయ్యగలడు? కానీ, సంసారం జరిగే దెలా? పెరుగుతున్న శైలతో పాటు అవసరాలుకూడా పెరుగుతున్నాయి.

కూర లేక శైల అన్నం తినదని పేచీ పెట్టిన రోజున, పసిపిల్లాడి లాగా ఏడుస్తున్న శంకరాన్ని ఓదార్చటం పార్వతి వశం కాకపోయింది. ఆ రోజే శంకరం కళ్లలో తనొక నిశ్చయాన్ని చూడగలిగింది. ఆ రోజు రాత్రి శైలాని ముద్దులతో ముంచెత్తుతూ, 'పార్వతీ, శైలాకి తండ్రి ప్రేమ దూరమయినా ఫరవాలేదు. కానీ, అన్న వస్త్రాలకి లోటు లేకుండా పెంచి పెద్దదాన్ని చెయ్యి. రేపే శైలాని తీసుకుని మీ అన్నగారి ఇంటికి వెళ్ళు' అంటూ గొంతు పెగిలిరాక మూర్తి చిన్నారి శైల చేతుల్లో మొహం దాచుకున్నాడు. నిస్సహాయురాలయిన పార్వతి చెయ్య కలిగిందేమీ లేకపోయింది. మరుసటి రోజే శైలాని తీసుకుని అన్నగారి ఇంటికి చేరుకుంది.

* * *

వేరే దారిలేక తమ పంచన చేరినదని రాధమ్మ పార్వతి నెప్పుడూ చులకనగా చూడలేదు. అదే తను చేసుకున్న మహా పుణ్యంగా భావించేది పార్వతి. ముచ్చటగా కళకళ లాడుతుందనుకున్న కూతురి కాపరం ఈ తీరుగా నడవటం చూసి వ్యధ భరించలేని ఆదెమ్మగారు తీరిక చిక్కినప్పుడల్లా అల్లుడ్ని నిందించడంలోనూ, కూతురు దురదృష్టానికి వాపోవడంలోనూ కాలం గడిపేది. నెలలూ, సంవత్సరాలూ గడుస్తున్నాయి. పితృప్రేమ రెకరెప లాడినప్పుడల్లా శంకరం శైల కోసరం పరుగున వచ్చేవాడు. తను తెచ్చిన చిరు కానుక కూతురు కిచ్చి ఒకటి రెండు రోజులు కూతురుతో గడిపి వెళ్లిపోయేవాడు. రాను రాను అదీ సమస్యాకారణ మవసాగింది.

* * *

'అమ్మా! నువ్వు ఉద్యోగం ఎందుకు చెయ్యకూడదే?' నిద్ర పోతుందనుకుంటున్న కూతురు ప్రశ్నకి ఆలోచనల్లోంచి తేరుకుని వాస్తవంలో పడింది పార్వతి.

'నేను ఉద్యోగం చెయ్యట మేమిటే, శైలా? ఎందుకు?' ఆ చిన్న మనసులోని భావం చూచాయగా తెలిసినా, అడిగింది పార్వతి.

'చేస్తే తప్పేమిటమ్మా? రమణా వాళ్లమ్మ చెయ్యటంలా? ఎంచక్కా నాన్న, మనమంతా ఒక్క దగ్గరే ఉండచ్చు గదే.' పార్వతి మెడమీద చెయ్యి వేస్తూ విశదపరిచింది శైల.

పార్వతి కళ్లలో నీళ్లు నిండాయి. 'మరి నేను రమణా వాళ్లమ్మ లాగ చదువుకోలేదు గదే, శైలా! నాకు ఉద్యోగం ఎవరిస్తారే?'

ఆ ప్రశ్నకి చిన్న శైలజ బుర్రలో జవాబు దొరకలేదు. మాట్లాడక ఊరుకుంది. పార్వతి శైలని తన వైపు తిప్పుకుని నుదుటిమీద ముద్దు పెట్టుకుంది.

'అయితే, అమ్మా, మామయ్య నాన్న ఇచ్చిన డబ్బంతా తిరిగి ఇచ్చేశాడా?' మళ్లీ సందేహం. ఆ ఇంటిలో ప్రతి చిన్న విషయం ఆదెమ్మగారి అతి ధోరణి మూలంగా పసిబిడ్డ బాలాదికి కరతలామలకమే.

కూతురు ప్రశ్నకి పార్వతికి కోపం వచ్చింది. వయసుకి మించిన ప్రశ్నలు ఇవన్నీ. 'నీకెందుకే ఆ విషయాలన్నీ పెద్ద పేరక్కకి మల్లే. ఏం? మీ నాన్న డబ్బంతా నిలవ ఉండిపోయిం దనుకుంటున్నావా? ఎన్నివేలు ఖర్చువుతే మీనాన్నఆమాత్రగాం బాగుపడ్డారనుకున్నావు?' పార్వతి కేక లేస్తూనే శైలజకి కావలసిన సమాచారం అందించింది.

'ఇంక పడుకో ఆలోచనలు మాని. పదయి పోయింది' అంటూ పక్కకి తిరిగి పడుకుంది.

కానీ, శైల మనసు నిద్రకి సుముఖంగా లేదు. అల్లిబిల్లిగా బుర్రలో తిరుగుతున్న

ఆలోచనలు, కళ్లు మూత పడనివ్వటం లేదు.

• • •

అమ్మ మరి రోజూ దేవుడికి పూజ చేస్తుంది గదా? మరి తమకి ఆ దేవుడు డబ్బెందు కివ్వలేదు, మామయ్యా వాళ్లకి లాగా?

నాన్నని అంతా తిక్క శంకరయ్య అంటారు. మరి నాన్న తనకి ఎంచక్కా కబుర్లు, కథలు ఎన్నెన్నో చెపుతాడు గదా? తనంటే ఎంత ప్రేమ నాన్నకి! నాన్న తన్ను చూట్టానికి వచ్చిన రోజువుతే తనకి పండగే. తన్ను ఒక్క క్షణం విడిచి పెట్టడు. తన బుగ్గలన్నీ ముద్దులతో నింపేస్తాడు. తన స్కూలు సంగతులన్నీ అడుగుతాడు. ఎంచక్కా కథలు చెపుతాడు!

అమ్మమ్మయితే ఒకటే సణుగుతుంది — 'వచ్చిన దగ్గరినుంచీ ఆ పసిదాని తోనే లోకమా ఏమిటీ తిక్కశంకరయ్యకి? దానికికూడా తన తిక్క బుద్ధులన్నీ నేర్పిపోతాడేమో' అంటూ.

తను నాన్న దగ్గిర కూర్చుంటే తప్పేమిటి? రమా, వసంత, రాజా, సుధ వాళ్లంతా రాత్రిపూట మామయ్య మీద పడి ఎలా అల్లరి చేస్తారు? వాళ్లనేం అనదే అమ్మమ్మ?

వాళ్లకి మాత్రం ఎంత టెక్కు. ఎప్పుడూ వాళ్ల నాన్న వాళ్ల దగ్గిరే ఉంటాడని! మాటిమాటికి ఫోవే, ఫో, మా ఇంటికి అంటూ బెదిరిస్తారు. అప్పుడు తన కెంత ఏడుపొస్తుందని. ఒక్కసారిగా నాన్న దగ్గరికి పరుగెత్తి ఒళ్లో తల దాచుకోవా లనిపిస్తుంది.

మొన్న నేం జరిగిందని? పండక్కి నాన్న తెచ్చిన పల్లపూసల పరికిణీ కట్టు కుందని అమ్మమ్మయితే విరుచుకు పడింది. 'ఒసే, శైలా! పండక్కి అందరితో పాటు నీకుకూడా పట్టుపరికిణీ కుట్టించారు గదే! అది కట్టుకోకుండా ఈ చీటీ గుడ్డ పరికిణీ కట్టుకున్నావేమిటే! ఓ యబ్బ సంబడం! మీ నాన్న తెచ్చాడనా? మహా తెచ్చాడులే ఓ ముతగుడ్డ. విప్పి, పట్టుది కట్టుకో' అంటూ కొట్ట వచ్చింది.

పట్టు పరికిణీయే బాగుంటుందని ఏమయినా రూలుందా? తనకి నాన్న తెచ్చిన పరికిణీయే బాగుంటుంది. సుధా, వసంతా వాళ్లంతా ఎంత గేలి చేశారని ఆటల కెళ్లినప్పుడు?

'ఒసేవ్, చూడండేవ్, శైలా వాళ్ల నాన్న ఎంత మంచి పట్టు పరికిణీ తెచ్చాడో! పాపం, దానికి రబ్బరూ, పెన్సిలూకూడా తెచ్చి పెట్టాడేవ్' అంటూ తను ఏడిచేవరకూ వెక్కిరించారు. అత్తయ్య వచ్చి కేకలేసి అందర్నీ పంపించేసింది. ఈ ఇంట్లో అందరూ అంతే, ఒక్క అత్తయ్య తప్ప!

మామయ్య మాత్రం నాన్న వచ్చినప్పుడు చూసికూడా మాట్లాడడేం? భోజనాలు చేస్తున్నప్పుడుకూడా ఒక్క మాట మాట్లాడడు. పాపం. తన ఫ్రెండ్సు వస్తే మాత్రం గంటల తరబడి కబుర్లు చెపుతాడు. కాఫీ, టిఫిన్లు పెడతాడు. మరి నాన్నకి మాత్రం ఎలా ఉంటుం దేమిటి? పైగా నాన్నని గురించి ఎప్పుడూ తిడతాడు— 'ఉట్టి అసమర్థపు వెధవ. నిక్షేపం లాంటి ఉద్యోగం కాస్తా మానుకున్నాడు. ఇప్పుడు అడ్డమయిన ఉద్యోగాలు చేస్తున్నాడు' అంటూ. పాపం నాన్న మాత్రం కావాలని మానేశా డేమిటి? ఒంట్లో బాగుండక మానేసి ఉంటాడు. మామయ్య తను మాత్రం ఆఫీసుకు పోడుగా జ్వరం వస్తే, ఇంట్లోనే పడుకుంటాడు.

నిన్న నయితే తను క్లాసులో ఫస్టొచ్చా నని చెపితే 'ఆహా' అంటూ ఊరుకున్నాడు. అదే సుధ సెకండొచ్చానని చెపితే దాన్ని ఎన్ని ముద్దులు పెట్టుకున్నాడో. కొత్త బొమ్మకూడా కొని ఇచ్చాడు. అదే, నాన్నయితే తన్ని ఎంత ముద్దు చేసే వాడో!

రాజా, సుధ, వసు వాళ్లు ఏదయినా అడిగితే, వెంటనే ఇచ్చే మామయ్య, త నేదయినా అడిగితే — 'ఎందుకు? ఏమిటి?' అంటూ లక్ష ప్రశ్నలేస్తాడు. అందుకే తన కిక్కడ బాగుండదు. ఒక్క గదయినా నాన్న దగ్గరే బాగుంటుంది.

ఒకసారి నాన్న తనని బలవంతంగా తనతో తీసుకెళ్లాడు. ఒక్క గదిలో ఓ మూల దండెం మీద మాసి చిరుగు పట్టిన బట్టలు, కుక్కి మంచం, విరిగిన టేబులు. అవన్నీ చూసి తన కెంత జాలేసిందని! 'నాన్నా! నువ్వుకూడా మామయ్య దగ్గరకి వచ్చెయ్యకూడదూ?' అంటే నా న్నేమన్నారు?

'నా కక్కడ కంటే ఇక్కడే బాగుంటుంది, శైలూ' అంటూ వెక్కి తిరిగి కళ్లు తుడుచుకున్నాడు.

నాన్న తన దగ్గర కూర్చో పెట్టుకుని అన్నం తినిపిస్తూంటేనూ, తన చెయ్యి పట్టుకుని షికారు తీసుకెళ్లినప్పుడూ తన కెంత బాగుంటుందని!

నాన్నని బట్టలు చిరిగిపోయాయని, కొత్త బట్టలు కొనివ్వమని మామయ్యతో చెబుదామని ఎన్ని సార్లు ప్రయత్నించింది తను! ఒక్కసారికూడా బయటికి రాదే. చివరికి అమ్మతో చెబుతుంటే విని, మామయ్య ఎంతగా నవ్వాడు!— 'ఎందుకే మీ నాన్నకి కొత్త బట్టలు, శైలా? రేపేదయినా డబ్బవసరమయితే రెండు రూపాయలకి అమ్మేస్తాడే ఆ మహానుభావుడు' అంటూ. అప్పుడయితే తనకి మామయ్యని వీపు పగిలేట్టు కొట్టాలనిపించింది. నాన్నని చూసి ఎవరు నవ్వినా తన కలాగే అనిపిస్తుంది.

ఆలోచన

చిత్రం—జి. చంద్రశేఖర్ (మద్రాసు-1)

బడిలో మాత్రం అందరూ తన్ని చూసి, 'పాపం! శైలా వాళ్ల నాన్న వీళ్ల దగ్గరుండట్టే పాపం' అంటూ జాలి పడతారు. తన కెంత ఒళ్లు మండుతూందని!

ఉమా వాళ్ల నాన్న మాత్రం దాని దగ్గరుంటున్నాడేమిటి! వాళ్ల నాన్న అమెరికా వెళ్లి ఆరేళ్లయిందట. అయినా, దాన్నంతా ఎంత గొప్ప చేస్తారో!

ఎలాగయినా తను, నాన్న అమ్మ ఒక్క చోట ఉండాలి! ఎలాగబ్బా! ఏం చెయ్యాలి? అమ్మ నడుగుతే ఏడుస్తుంది. ఎలా? ఎలా?

ఆలోచనలతో అలిసిపోయిన చిన్నారి శైల క్రమంగా నిద్రలోకి జారిపోయింది. నిద్రపోయిన శైలకి దుప్పటి పరిగా కప్పి పక్కకి తిరిగి పడుకుంది పార్వతి.

• • •

ఆలోచనలతో ఆలస్యంగా నిద్ర పోయిన శైలకి, ఆదెమ్మగారు తోట పూలు కోస్తూ చదివే వెంకటేశ్వర సుప్రభాతంతో మెలుకువ వచ్చింది. కళ్లు మూసుకునే వింటూ పడుకుంది. పక్కింటి మీనాక్షి బామ్మగారు పూల కోసం వచ్చినట్టుంది. ఆవిడతో బాతాఖానీలో పడ్డారు ఆదెమ్మగారు. వింటూ పడుకున్న శైల, హఠాత్తుగా లేచివచ్చి కిటికీలో కూర్చుని వినసాగింది.

'విన్నావా, వదినా! నిన్న మా రమణ పనిమీద ఊరికెళ్లాట్ట. పార్వతి వాళ్లాయన్ని చూసొచ్చాట్ట. గుండెల్లో నొప్పిటమ్మా, వదినా! మంచం మీద పడుకుని ఒకటే బాధ పడుతున్నాట్ట. పక్కవాళ్లెవరో కాపడం పెడుతున్నారట. పాపం ఇంటిగలవాళ్లుకూడా మా రమణతో చెప్పారటమ్మా— ఆయన ఆరోగ్యం బాగుండటం లేదు. వాళ్ల వాళ్ల వెవ

ర్నాయినా రమ్మని, ఆమటా అంటూ! శైలా ఎలా ఉంది అంటూ వంద సార్లడిగాట్ట మా రమణని.'

'అవునట, వదినా! మా పార్వతికూడా కిందటిసారి చెప్పింది— గుండెల్లో నెప్పి వస్తోందంటున్నాడని. ఏం చేస్తాం చెప్పొదినా? మా ఖర్మ, దాని రాత అట్లా ఉన్నాయి. దాని అయిదో తనం గట్టిదవ్వాల్సిందే తప్ప, ఎవరే మేం చెయ్యగలం చెప్పు, వదినా! అతని కేమో ఆ చిన్నదానిమీద బెంగమ్మా, వదినా! తనకే టికాణా లేనివాడు వీళ్లని తీసుకెళ్లి ఏం చేస్తాడమ్మా — పోనీ పంపిద్దామన్నా? ఈ వేళొచ్చే ఏభయి రూపాయలు రేపొస్తాయో లేదో నమ్మకం లేదయ్యే. ఏ క్షణాన తిక్క పుట్టినా, ఆ కాస్త పనీ మానేసి ఇంటిపట్టున కూచుంటాడయ్యే. మేం మాత్రం ఏం చెయ్యగలం చెప్పొదినా? ఇక్కడుంటే పిల్లా అదీ కూటికీ, గుడ్డకీ లోపం లేకుండా ఉంటారు. పోనీ, వీళ్లందర్నీ అక్కడే పెట్టి కనిపెట్టి చూద్దామన్నా మా మూర్తి మాత్రం ఎంతకని బరువు మొయ్యగల డొదినా? వాడిదీ పెరుగుతున్న సంసారం, ఖర్చులు . . .'

అనర్గళంగా సాగిపోతూంది ఆదెమ్మ గారి వాక్ప్రవాహం. 'అంతా డబ్బు మహిమతే, వదినా! ఇంతకీ పార్వతి దురదృష్టవంతురాలు. వస్తా. రమణకి ఆఫీసు టయమవుతూంది' అంటూ పక్కింటి బామ్మగారు వెళ్లిపోయింది.

కళ్లనించి ధారగా కారుతున్న నీటిని కూడా గుర్తించకుండా రాతిబొమ్మలా కూర్చుండిపోయింది శైల. మంచంలో బాధతో కొట్టుకుంటున్నంత తండ్రి రూపమే ఆ చిన్నారి కళ్లముందు కదులుతూంది. 'శైలా', 'శైలా' అంటూ తండ్రి పిలుపే వినపడుతూంది.

'ఏమిటి, శైలమ్మా, అట్టా కూకుం డావు పొద్దున్నే. ఇయాళ బడి కెలపేంటి?' గది ఊడుస్తున్న అప్పి పిలుపుతో ఈ లోకంలో పడింది శైల.

కళ్లు తుడుచుకుని దానివైపే చూస్తూ కూచుంది మౌనంగా. నీటి లోని చేపపిల్లల్లాగా ఆ చిన్న తలలోని ఆలోచనలు పరుగెత్తుతున్నాయి.

'ఒసేవ్, అప్పీ, మాట' అన్న శైల పిలుపుతో, అప్పి చీపురుకట్ట పుచ్చుకుని దగ్గరగా వచ్చి నించుంది, ఏమిటన్నట్లు చూస్తూ.

'నీ కెంతే జీతం?' గంభీరంగా వచ్చిన ప్రశ్నకి విస్తుపోయింది అప్పి. బొద్దుగా, ముద్దుగా ఉండే శైలజ అంటే దానికి ప్రాణం. తండ్రి దగ్గరలేని పిల్లని జాలి.

'ఏదేనుగానీ, నా జీతం ఊసెందుకు, శైలమ్మా!'

'మీ ఆయనేం పని చేస్తాడే? డబ్బు బాగా వస్తుందా?'

'ఆడు రిచ్చా లాగుతాడు గదమ్మా! మ వ్వెన్ని సార్లెక్కినావు ఆడి రిచ్చా?'

'డబ్బెంతొస్తుందే? వాడికి?' బుగ్గని చెయ్యి పెట్టుకుని నిదానంగా అడుగుతున్న శైలాని విచిత్రంగా చూస్తూ జవాబు చెప్పింది అప్పి.

మూత్రము తరచుగా విసర్జిస్తున్నారా?

(Sal Sal Bool)

"యూరిటోన్ బిళ్ళలు" ప్రాచీన కాలం నుండి ప్రఖ్యాతి చెందిన యూనాని వైద్య విధానములో అపూర్వమైన వనమూలికలు, ఓషధులతోను, కషాయములతోను, శాస్త్రీయంగా తయారైన బిళ్ళలు— ఈ వ్యాధిని నిర్మూలించ గలవు.

"యూరిటోన్" పొదుపైనది. నిరపాయమైనది. సులభంగా తీసుకోవచ్చును. ప్రత్యేక ఆహార నియమాలు లేవు. సామాన్య ఆరోగ్యము కలవారు కూడా ఈ మందులో శక్తి నిచ్చే గుణము గలదు గాన, వాడవచ్చును. వివరముల క్యాటలాగుకు వ్రాయండి. ఉచితంగా పంపెదము.

ధర: 40 బిళ్ళలుగల సీసా రు. 10/- మాత్రమే. ప్యాకింగ్ అండ్ పోస్టేజి రు. 2/—లు అదనం. ఒకే తఫా 2 లేక అంతకు ఎక్కువ సీసాలకు ఆర్డరు పంపువారికి పోస్టేజి ఉచితం.

BARRYS (HERBAL) LABORATORIES, (A.P.W.), G. P. O. Box No. 107, CALCUTTA.

రు. 15/— లకు మాత్రమే రేడియో

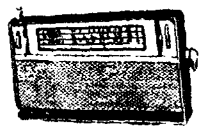

మా కొత్త స్కీము కింద మీరు బ్యాటరీ సెల్సుతో పనిచేసే పాకెట్ ట్రాన్సిస్టర్ పొందవచ్చును. పార్టులు జపానులో తయారు చేయబడినవి. సంగీతం, వార్తలు, వగైరా ప్రపంచంలో ఎక్కడైనను స్థానికంగా వినండి. పోస్టేజి రు. 3/—. వి. పి. పి. పార్సెల్ కొరకు వ్రాయండి. ఆమోదించబడకపోతే వెల తిరిగి చెల్లించబడుతుంది.

BUNTY RADIOS (B-9), Durgiana, Amritsar.

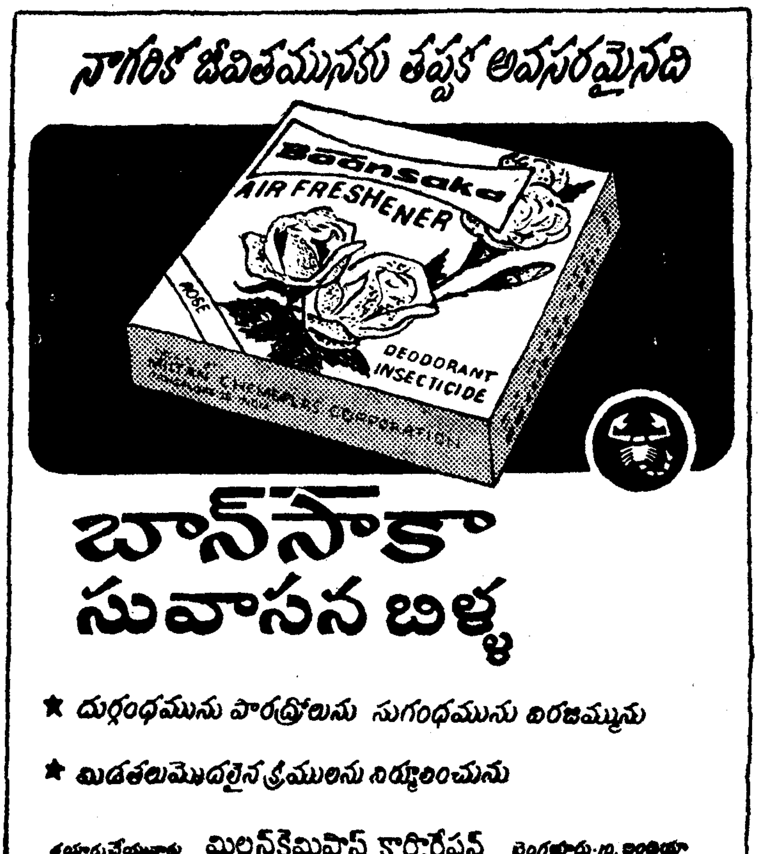

'ఏదో వస్తాదిలే, అమ్మా! రెండు మూడు తెల్తే రోజుకి మహా భాగ్యం. నాకు తెలీకడుగుతా నీ కెందు కీ ఊసంతా? చెప్పు. శైలమ్మా?'

అప్పి ప్రశ్న శైల తలలో దూరలేదు. ఆ చిన్న మనసు లెక్కలు వేస్తూంది. అప్పి, దాని మొగుడు కలిసి వంద రూపాయ లు సంపాదిస్తా రన్న మాట. మరి దాని కైదుగురు పిల్లలు గదా? మరి వాళ్లంతా ఒక చోటే కలిసి ఉంటున్నారే? వాళ్లకి డబ్బెట్లా సరిపోతుంది?

'ఆ అమాయకపు మనసుకి మధ్య తరగతి జీవితానికి, శ్రామిక జీవితానికి గల వ్యత్యాసం తెలుసుకోగల వయసు గానీ, అనుభవంగానీ లేదు.

'ఒసేయ్! పొద్దున్నే పనంతా వదిలేసి బాతాఖానీ కొడుతున్నావా?' అంటూ అదెమ్మగారి కేకతో అప్పి తిరిగి పనిలో పడింది.

ఆలోచిస్తూ తోటలోకి నడిచి, మల్లె చెట్టు పక్కగా నున్న రాతిమీద కూర్చుంది శైల. అప్పుడే తెల్లవారినా, రోజు గడవనట్టూ, ఎవరో తన్ను చావ బాదినా, ఏడుపు రాక లోపలే ఉక్కిరి బిక్కిరవుతున్నట్టూ రకరకాలుగా అనిపించ సాగింది. దూరంగా కారు షెడ్డు ముందర కారుని తుడుస్తూ డ్రైవరు రామస్వామి కనిపించాడు.

అటే చూస్తున్న శైల చివాలున లేచి కారు దగ్గరికి వెళ్లింది. కళ్లతోనే పలకరించాడు రామస్వామి.

'రామస్వామీ! మరి నీకు జీతమెంత నెలకి?' ఆశ్చర్యపోవటం రామస్వామి వంతయింది. పరిశీలనగా శైల మొహం లోకి చూశాడు. ఆ కళ్లలో కొంటెదనం గానీ, చిలిపితనంగాని కనిపించలేదు.

'ఏంటి, శైలమ్మా? నాకు ఇంక్రిమెంటిప్పిస్తావేటి— మామగారితో చెప్పి' అంటూ నవ్వాడు.

'ఎంతో చెప్పు, రామస్వామీ!'

'ఇప్పుడు వంద రూపాయ లిస్తున్నారు బాబుగారు. నాకో పది రూపాయలు పెంచమని బాబుగారితో చెప్పు, బుల్లెమ్మా!' అంటూ హాస్యమాడాడు.

'అయితే, నువ్వు, మీ ఆవిడ, పిల్లలూ —అంతా ఒకే చోట ఉంటారా?'

'ఏంటి, బుల్లెమ్మా, నీ ప్రశ్నలు? ఒకింటో ఒక చోటుండక ఇంకెక్కడుంటాం? ఏంటి కత? ఏం జరిగింది?' కుతూహలంగా చూస్తున్న రామస్వామికి జవాబివ్వక, వెనుదిరిగి లోపలికి నడిచింది.

ఆ చిన్న మనసులోని జిజ్ఞాసగానీ, వ్యథనీ, కథనిగానీ అర్థం చేసుకో గల మనసూ, పరిజ్ఞానం డ్రైవరు రామ స్వామికిగానీ, పనిమనిషి అప్పికి గానీ లేకపోయినాయి.

• • •

పాలగ్లాసు చేతిలో పుచ్చుకుని పరధ్యానంగా కూచున్న శైలాని పలకరించింది రాధమ్మ.

'ఏమే, శైలా! పాలు తాగలేదేం? చక్కెర చాల్లేదా?'

'చాలత్తయ్యా' అంటూ ఒక్క గుక్కలో పాలన్నీ తాగేసింది. రోజంతా శైల కళ్లముందు మంచంలో బాధ పడుతున్న తండ్రి రూపమే మెదులుతూంది. ఆలోచనలతో ఆ చిన్న బుర్ర సతమతమయిపోతూంది.

మౌనంగా, మాటి మాటికీ కళ్లు తుడుచుకుంటున్న శైలాని గమనించింది పార్వతి.

'శైలూ! అలా ఉన్నా వేమమ్మా? తలనొప్పిగా ఉందా?'

లేదన్నట్టు తల అడ్డంగా ఊపింది.

'మరి అలా ఉన్నావేం? చెప్పాలి మరి అమ్మకి.' కూతురుని దగ్గరికి తీసుకుంటూ అడిగింది పార్వతి. దుఃఖ భారంతో నిండుగా ఉన్న శైల హృదయం ఆ ఆప్యాయతకి తట్టుకోలేకపోయింది. పార్వతి గుండెల్లో తల దాచుకుని బావురుమంది. పార్వతి కంగారు పడింది. జ్వరం గానీ వచ్చిందేమోనని నుదురు, పొట్ట ముట్టుకుని చూసింది. ఎగిసి పడే హృదయం తప్ప శరీరపు వేడి కనిపించలేదు.

'ఏమయిందే, నా తల్లీ! చెప్పమ్మా! ఎందుకు?' పార్వతి బుజ్జగింపు శైల దుఃఖాన్ని మరింత పెంచింది. ఆ ఉధృతం తగ్గేవరకు శైల వీపు రాస్తూ ఉండిపోయింది.

'అమ్మా. . . మరి. . . మరి. . . నాన్నకి చాలా జబ్బుగా ఉందటమ్మా!' ఎక్కిళ్ళ మధ్య వెక్కుతూ, వెక్కుతూ చెప్పేసింది శైల.

ఆ వార్తని అప్పటికే తల్లి ద్వారా విన్న పార్వతి హృదయం బరువుగా, బాధగా ఉంది. కూతురి దుఃఖం చూడగానే పార్వతికి మరి ఇంత ఏడు పాగలేదు. శైలాని గట్టిగా హృదయాని కత్తుకొని నిశ్శబ్దంగా ఏడవసాగింది. దుఃఖభరితా లయిన హృదయాలు ఒకదాన్ని మరొకటి ఓదార్చుకోసాగినాయి. ఏడుపులో సగం భారంతీరిన శైల కళ్లు తుడుచుకుంటూ తల్లికి పక్కగా కూర్చుంది. వర్షానంతరపు వినీలాకాశంవలె శైల ముఖం స్వచ్ఛంగా ఉంది. తన చిన్న చేతులతో తల్లి కళ్లు తుడిచింది. పార్వతి మౌనంగా కూతురి వైపు చూస్తున్న దల్లా హఠాత్తుగా ప్రశ్నించింది ఆ పసిహృదయం తన కర మయినదన్నట్లు.

'శైలా! నీ కిక్కడ ఎందుకు బాగుండలేదే, తల్లీ? చెప్పు?' శైలా మౌనంగా లేచి తన బట్టల సూట్‌కేసు తీసుకొచ్చి తల్లికి ఎదురుగుండా ఉంచింది. తన పరికిణీలు, చొక్కాలు, తల్లి చీరలు— అన్నీ లుంగచుట్టి తీసుకొచ్చి నేలమీద పడేసింది. చిక్కిరి బిక్కిరి మడతలతో అవన్నీ పెట్టెలో సర్దసాగింది.

'శైలూ! చూడు, నీ కిక్కడేం తక్కువయిందే! మామయ్య మొన్ననే గదా పట్టు పరికిణీ కుట్టించాడు పండక్కి . . . నువ్వు అడగగానే స్కూలుబాక్సు కొనిపెట్టలే? రోజూ స్కూలుకి నడిచి వెళ్లలేకపోతే కారులో వెడుతున్నావా, లేదా? నువ్వు బిస్కెట్లు కావాలంటే బిస్కెట్లు, పూలు కావాలంటే పూలు, ఏది కావాలంటే అవన్నీ రావటంలే? అందరికీ నువ్వంటే ఎంత ప్రేమో చూడు!'

పార్వతి తన హృదయాన్ని మథ్య పరుచుకుంటూ శైలాకి సానునయంగా విశదపరచసాగింది, ఆ ఇంట్లో శైలాకి గల సుఖాలన్నీ.

శైల చేస్తున్న పని ఆపి కళ్లెత్తి తల్లి వైపు చూసింది. ఆ చూపులో— చెప్పినా నీ కర్థం కాదులే అన్న భావన ఉంది. నువ్వింకేం చెప్పినా నేను వినను అన్న నిశ్చయం ఉంది. నాకు కావలసింది ఇవన్నీ కాదమ్మా. నాకు కావలసింది నీ కెలా చెప్పాలో నాకు తెలియటం లేదమ్మా. దయచేసి నన్ను విసిగించకు అన్న ప్రార్థన ఉంది.

శైలూ చేస్తున్న పని ఆపకుండా బట్టలన్నీ పెట్టెలో పెట్టేసింది.

కూతురుని ఇంకేవిధంగా సమాధాన పరచాలో తెలియని పార్వతి, ఆఖరిసారిగా ప్రయత్నించింది.

'శైలూ! నాన్న నిన్నిక్కడి కెందుకు పంపారో తెలుసా! నాన్న సంపాదన మనందరికీ సరిపోదని నీకు తెలుసు గదే. డబ్బు కిబ్బంది పడుతూ, నీకు ఏ ఒక్కటీ సమకూర్చ లేక, రాజకుమారిలా పెంచాలనుకున్న నువ్వులేమితో బాధపడటం నాన్న చూడలేరు, శైలా! అందుకే నీమీద వాత్సల్యాన్నంతా తనలోనే దాచుకుని, నువ్వయినా సుఖంగా, సంతోషంగా ఉండాలని నిన్నిక్కడికి పంపారు. నువ్విలా పట్టుపట్టి వెళ్లిపోతే నాన్న బాధపడతారు తెలుసా? నాన్నని ఇక్కడికి తీసుకొచ్చి మందు ఇప్పిదాం, ఏం?'

తండ్రికి బాధ కలిగించే ఏ పనీ శైలా చెయ్యదని పార్వతికి తెలుసు.

శైలజ పెదవుల మీద పారిజాతపు పువ్వు వంటి మందహాసం వెలిసింది. కళ్లెత్తి తల్లి వైపు మృదువుగా చూసింది.

'అమ్మా! నాన్న కొచ్చే డబ్బుకంటే కూడా తక్కువ సంపాదించే వాళ్లంతా చాలామందే ఉన్నారమ్మా. వాళ్లంతా ఒక్కచోటే హాయిగా ఉన్నారు గానీ, వేరే ఉండటం లేదు. నువ్వు తీసుకొచ్చినా, నాన్న ఇక్కడికి రాడు. మనం వెడితే నాన్న నిజంగా సంతోషిస్తాడమ్మా. నాకు తెలుసు ఆ సంగతి. నీకు కూడా తెలుసు!'

పార్వతి అవాక్కయింది. ఆశ్చర్యంగా కళ్లు పెద్దవిచేసి కూతురివైపు చూడ సాగింది. తన కళ్ల ముందే తన చిన్నారి శైల తాను ఊహించని శిఖరాలకి ఎక్కిపోయింది. ఆ చిన్నారి లేత మనసు ఆ విధంగా ఊహించ గలదని కానీ, అంత పెద్ద మాటలు మాట్లాడ గలదని గానీ పార్వతి ఊహించలేక అచేతనంగా చూడ సాగింది.

శైలజ దృఢ నిర్ణయాన్ని తను మార్చలేనని బుజువయిపోయింది. పార్వతి మనసు బరువు తీరి తేలికగా నిట్టూర్చింది. ఆ చిన్న హృదయంలో ప్రవహించే మమతా వాహిని దోవ మార్చటం ఎవరి తరం! అది భగవత్ప్రసాదితం. ఇన్ని సంవత్సరాలుగా తన చుట్టూ నిర్మించ బడిన మిథ్యా గౌరవపు కోటల్ని ఛేదించుకుని వాస్తవ ప్రపంచంలోకి దోవతీసిన శైలజ వెనక తను నడవక తప్పదు.

* * *

'ఔరా! వేలెడంత లేదు. దానికెంత పట్టుదలో చూడండే! మూటాముల్లె సర్దుకుని ప్రయాణం కట్టించింది. పోవే పో, ఏం బావుకుందామని వెడుతున్నావో తెలుస్తుందిలే. ఇంకా ఏం కష్టాలు రాసి పెట్టి ఉన్నాయో నా బిడ్డ మొహాన!' బాధతో, ఆవేశంతో కేకలు పెడుతూన్న ఆదెమ్మ గారికి శైల చిరునవ్వు చూసి కళ్ల నీళ్లు బొటబొటా కారాయి.

'ఒసేయ్, శైలూ, నువ్వంటే నాకు కోపం లేదే. నీకు తెలుసుగా నేను అట్టా అరుస్తూ ఉంటానని. మీ రెక్కడున్నా సుఖపడాలన్నే తాపత్రయమే, తల్లీ! జాగ్రత్త. ఎప్పుడు రావాలనిపిస్తే అప్పుడొచ్చెయ్.' ఆ వృద్ధమూర్తి చెయ్యి శైల తలమీద వణికింది. కన్నీటి బిందువులు ల తలని అభిషేకించాయి.

ప్రయాణమయి వెడుతున్న పార్వతికి బొట్టు పెట్టి, శైల బుగ్గలు పుణికి పుచ్చుకుని—'ఏమే, శైలా! త్వరగా వస్తావు గదుటే' అన్న రాధమ్మ వైపు చూస్తూ— "నేను తిరిగి రానని నీకూ తెలుసుగా, అత్తా" అన్నట్లుగా నవ్వింది శైల. ★